

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (M. Alexei)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, A. Braga, V. Mihaila)

ÎNCHEIERE

13 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor și de Ilașciuc Natalia,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ilașciuc Natalia împotriva Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței cu privire la încasarea profitului pierdut, a prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Ilașciuc Natalia, casată hotărârea instanței de fond și emisă o hotărâre nouă,

c o n s t a ț ă :

La 11 mai 2021 Ilașciuc Natalia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței cu privire la încasarea profitului pierdut, a prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, a activat în cadrul Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, având statut de inspector principal în cadrul Direcției Control Metrologic, cu obligații prestabilite în fișa postului, cât și actele legislative în vigoare. Pe parcursul activității sale, s-a manifestat prin implicarea cu ardoare în activitate, îndeplinindu-și onest atribuțiile conferite, astfel, a adus prestigiu entității de control în care a activat, fapt confirmat prin comunicatele de presă mediatizate pe pagina web ale acesteia, cât și faptul că a demonstrat profesionalismul apreciat de consumatori cu restituirea prejudiciului cauzat pentru perioada anului 2019 în valoare de aproximativ un milion de lei.

A relatat reclamanta că, prin cererea din 04 decembrie 2019 adresată Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, a solicitat să fie promovată

în funcție publică de conducere-șef Direcție Control Metrologic, rămasă vacantă din 02 decembrie 2019. Cererea de promovare a fost respinsă, or, în această funcție a fost promovat ilegal cet. Lichii Ion, prin ordinul nr. 202-p din 06 decembrie 2019 emis de angajator.

A susținut că, nefiind de acord cu ordinul emis, a contestat în ordinea contenciosului administrativ angajarea prin transfer și promovare a cet. Lichii Ion, fapt pentru care instanțele de judecată au admis integral acțiunea înaintată de reclamantă, fapt confirmat prin decizia din 03 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin încheierea irevocabilă din 31 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție. Astfel, prin acțiunile ilegale ale angajatorului, nu a beneficiat de garanții procesuale adecvate privind accesul constituțional la funcția publică, pârâta a lăsat fără examinare cererea de promovare în funcția de conducere, cât și cererea prealabilă privind solicitarea profitului pierdut și a prejudiciului moral cauzat, care a fost respinsă integral.

A mai invocat reclamanta că, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că compensația pentru cauzarea prejudiciului moral trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. Prin prisma Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu presupune că partea vătămată trebuie să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie să fie stabilit astfel, încât acesta să aibă efect compensatoriu.

A precizat că, sub aspectul suferințelor psihice, lezarea demnității și onoarei, în cazul său se manifestă și complexul de inferioritate prin discriminare directă, insatisfacție de lipsirea de posibilitate de a-și folosi abilitățile sale în susținerea suficientă a copilului minor aflat la evidență, o educație pe deopotrivă standardelor, prin ratarea profitului salarial în corespundere cu rigorile prevăzute de Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

Consideră că, toate circumstanțele descrise supra, i-au pricinuit un prejudiciu moral care poate fi compensat printr-un echivalent bănesc în sumă de 200 000 de lei, fiind o satisfacție echitabilă în contextul suferințelor de ordin psihic și moral pe care le-a retrăit.

A solicitat reclamanta admiterea cererii de chemare în judecată, încasarea de la Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței în beneficiul său a prejudiciului material, profitul pierdut (salariul lunar) începând cu data înaintării cererii de promovare până la rămânerea definitivă a deciziei Curții de Apel, a prejudiciului moral în cuantum de 200 000 de lei, precum și cheltuielile de judecată.

La 11 iunie 2021 Ilașciuc Natalia a depus cerere de concretizare a cerințelor în partea ce ține de profitul salarial ratat, invocând că cuantumul salariului de bază conform prevederilor Legii nr.270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar pentru funcție de conducere constituie 12 140 de lei. Luând în considerare că cererea de promovare în funcție de conducere a fost ignorată începând cu data de 04 decembrie 2019 până la rămânerea definitivă a deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 februarie 2021, perioada constituie 15 luni x 12 140 lei = 182 100 de lei, fapt care denotă că profitul ratat salarial constituie 182 100 de lei.

Prin hotărârea din 12 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de Ilașciuc Natalia împotriva Agenției pentru protecția consumatorilor și supravegherea pieței cu privire la încasarea profitului

pierdut și a prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 22 noiembrie 2021, Ilașciuc Natalia, a depus cererea de apel, solicitând casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ilașciuc Natalia, s-a casat hotărârea din 12 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea respingerii prejudiciului moral și în această parte s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care.

S-a încasat din contul Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței în beneficiul Nataliei Ilașciuc prejudiciul moral în sumă de 5 000 de lei, în rest, pretențiile privind încasarea prejudiciului moral, au fost respinse ca neîntemeiate.

În rest a fost menținută hotărârea din 12 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel reținut că, instanța de fond greșit a concluzionat că, în speță încălcarea drepturilor la muncă în modul expus de către reclamantă, nu s-a confirmat, prin urmare, lipsește temeiul compensării prejudiciului moral pretins, fapt pentru care această pretenție a fost respinsă integral, deoarece Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, contrar normelor legale, a lăsat fără examinare cererea Nataliei Ilașciuc de promovare.

A invocat că cererea dată urma a fi examinată prioritar chestiunii de transfer a unei alte persoane, prin omisiunea de a examina cererea de promovare a reclamantei, autoritatea publică a admis arbitrariul în activitatea sa, or, nu și-a realizat competențele acordate în modul și în ordinea prevăzută de legislația în vigoare, în privința funcției enunțate nu a fost anunțat un concurs organizat în corespundere cu funcția publică și statutul funcționarului public.

A reținut că, încălcările emise de către autoritatea publică la respingerea cererii de promovare în funcție și la emiterea ordinului Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței nr. 202p din 05 decembrie 2019, care a fost anulat prin decizia din 03 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, i-au adus un prejudiciu moral Nataliei Ilașciuc, or dânsa nu a beneficiat de garanții procesuale adecvate privind accesul constituțional la funcție publică.

Or, luând în considerare caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate Ilașciuc Natalia, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, Curtea de Apel Chișinău consideră că urmează de încasat de la Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței în beneficiul Nataliei Ilașciuc suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, constatând că această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

Instanța de apel a conchis că, Nataliei Ilașciuc Natalia i-a fost cauzat un prejudiciu moral, prin neadmiterea cererilor de promovare, i-a fost cauzată o anumită stare de stres, frustrare și pentru aceste motive, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței urmează să-i repare prejudiciul moral cauzat, care este estimat la suma de 5 000 de lei, ceea ce reprezintă o sumă echitabilă.

Referitor la pretențiile cu privire la încasarea de la Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței în beneficiul reclamantei a prejudiciului material, profitul pierdut (salariul lunar) în sumă de 182 100 de lei, Curtea de Apel

Chișinău consideră că instanța de fond corect a ajuns la concluzia netemeinicii lor și le-a respins.

De asemenea, este apreciat critic afirmația apelantei precum că, instanța de fond nu a motivat refuzul de angajare în funcția publică de conducere Șef Direcție Control Metrologic, nu au fost prezentate și/sau probe ce ar diminua dreptul apelantei de accede în această funcție, deoarece însăși apelanta nu a participat la acest concurs, fiind plecată peste hotarele țării și demisionând din funcția pe care o deținea în cadrul Agenției pentru Protecția Consumătorilor și Supravegherea Pieței.

Or, nefiind demonstrat că anume apelanta urma să ocupe funcția, pentru care solicită profitul pierdut, prin urmare cerințele sale cu privire la încasarea prejudiciului material, profitul pierdut (salariul lunar) în sumă de 182 100 lei sunt neîntemeiate.

La 26 iunie 2023, Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei decizii noi de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că angajatorul este obligat să repare prejudiciul cauzat salariatului doar în cazul restabilirii la locul de muncă a salariatului transferat sau eliberat nelegitim din serviciu, condiții în care nu se încadrează intimata Ilașciuc Natalia. Astfel, nu există motiv de a solicita compensarea a prejudiciului material, întrucât acesta trebuie să fie calculat și achitat numai în baza unui act juridic.

Consideră recurentul că, odată ce cerința de bază cu privire la venitul ratat a fost respinsă, în acest caz, încasarea prejudiciului moral în sumă de 5 000 de lei decade. Nu poate fi reținut și urmează a fi respins argumentul instanței de apel precum că, Nataliei Ilașciuc i-a fost cauzat un prejudiciu moral, prin neadmiterea cererilor de promovare, fiindu-i cauzată o anumită stare de stres, frustrare și pentru aceste motive, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței este obligată să-i repare reclamantei prejudiciului moral cauzat.

Or, prejudiciul moral se compensează numai în cazul provocării acestuia prin fapte ce atentează și lezează drepturile personale nepatrimoniale, adică prejudiciul este moral numai dacă este urmare a încălcării unor valori de aceeași natură.

Menționează că, instanța de apel a apreciat în mod arbitrar și imparțial materialele dosarului și a aplicat eronat normele de drept material.

La 07 iulie 2023, Ilașciuc Natalia, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată.

În motivarea recursului a indicat că, la adoptarea deciziei, instanțele inferioare urmau să aplice circumstanțele cauzei, însă aceste nu au ținut cont de interesele primordiale ale salariatului, cât și dreptul lui constituțional de a accede în funcția publică. Promovarea este modalitatea de dezvoltare a carierei prin ocuparea unei funcții publice superioare celei existente. Modul în care se face promovarea este prevăzut în art. 45 din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nr. 158/2008. Promovarea funcționarului public într-o funcție publică superioară se face în bază de merit și se efectuează în cazul, în care funcția publică respectivă este vacantă. Poate fi promovat într-o funcție publică superioară funcționarul public care a obținut în urma evaluării performanțelor profesionale a

calificativului „foarte bine” la ultima evaluare, sau calificativul „bine” la ultimele 2 evaluări.

A invocat recurența că, dacă sumele bănești, plătite în calitate de reparare a prejudiciului patrimonial au drept scop înlăturarea sau diminuarea disfuncțiilor organismului sau manifestărilor exterioare ale acestuia, atunci compensarea prejudiciului nepatrimonial este destinată înlăturării sau atenuării emoțiilor și suferințelor legate de dereglarea sănătății.

Drept urmare, recurența la data de 05 decembrie 2019, a avut o așteptare legitimă că va fi promovată în funcția publică de conducere - Șef de Direcție Control Metrologic. În contextul în care salariul de funcție fiind net superior decât cel deținut în funcție de inspector principal, fapt ce ar fi compensat careva cheltuieli de ordin economic

A menționat recurența că instanțele inferioare au dat o apreciere incorectă circumstanțelor și actelor solicitate, deoarece urmau să țină cont de interesele părții reclamante, la caz - dreptul la muncă, dreptul la o așteptare legitimă de promovare și acces la funcție publică de conducere, dreptul de a nu fi discriminată pe criteriu de gen și sex.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 12 aprilie 2023.

La 09 iunie 2023, copia deciziei din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f.d. 141, verso).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursul declarat de Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor, la 26 iunie 2023 și recursul declarat de Natalia Ilașciuc, la 07 iulie 2023 se consideră depuse în termenul stabilit de lege.

Curtea Supremă de Justiție, la 30 iunie 2023 și la 18 iulie 2023 a expediat în adresa participanților copiile recursurilor declarate de Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor și de Natalia Ilașciuc, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisorile de însoțire, anexată la materialele dosarului (f.d. 154, 175).

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de

Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursurile declarate de Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor și de Ilașciuc Natalia, au fost depuse până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurențelor cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea *Helmers c. Suediei* 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor și de Ilașciuc Natalia, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 270 și 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor și de Ilașciuc Natalia.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc